

OMVÄRLDSSPANING

MAJ 2016

BARN- OCH UNGDOMSFÖRVALTNINGEN

INNEHÅLL

Sida

RIKSDAG OCH REGERING

3

Läroplanen får nya avsnitt om förskoleklassen och fritidshemmen

3

Nya insatser för fler specialpedagoger

3

Regler om tilläggsbelopp förtydligas

3

Skolkommisionen om delbetänkande

4

MYNDIGHETER

5

Kunskapskrav och obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1

5

Betygssättning

5

Nationella provets betydelse för betyget

5

Nyanlända elever

6

Elever med funktionsnedsättning

6

Lärarlegitimation – ett krav för att få sätta betyg

6

Så kan betygssystemet förbättras

7

Kunskapsbedömning - inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå som motsvarar träningsskolan

8

Orosanmälan

9

Relationen mellan provbetyg och betyg

9

Skolledarnas ansvar och pedagogiska insikt varierar

10

Fortbildning om nyanländas lärande

10

Föräldrar på 785 förskolor får ge sin bild av verksamheten

11

Stort intresse för bidrag till mindre grupper i förskolan

11

Lärarna välkomnar de nya

11

Fortbildning för studie- och yrkesvägledare

12

ÖVRIGT

12

Skolledare okunniga om anmälningsplikt

12

Kartläggningsstödet, se vad eleven kan – så här går det till

12

Lärarna välkomnar de nya

14

Kommunala resursskolor fick nej i kammarrätt

15

Likvärdighet och betyg i vetandets värld

15

Lärare som misshandlat rektor med yxa fick legitimationen indragen

16

Information och erbjudande av förskoleplats får inte enbart ske på svenska

16

En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4

16

Kläder av träd?

16

RIKSDAG OCH REGERING

Läroplanen får nya avsnitt om förskoleklassen och fritidshemmen

Skolinspektionens tidigare kvalitetsgranskningar visar att verksamheten i många av fritidshemmen lider av kvalitetsbrister och bör anpassas till att stimulera barns lärande och utveckling på ett tydligare sätt. Liknande brister finns även i förskoleklassens verksamhet. Enligt Skolinspektionen kan den bristande kvaliteten härledas till otydligheter i styrdokumentet. Eftersom den nuvarande läroplanen är skriven med skolan som utgångspunkt behöver den tolkas och omsättas utifrån förskoleklassens respektive fritidshemmens specifika förhållanden vilket är komplicerat och tidskrävande. Därför har regeringen beslutat att införa två särskilda avsnitt i respektive läroplan för att tydliggöra förskoleklassens och fritidshemmens syfte, uppdrag och innehåll. Dessutom förtydligas avsnitten om övergång och samverkan mellan de olika skolformerna och fritidshemmet.

[Läs mer på regeringens hemsida](#)

Nya insatser för fler specialpedagoger

För att ge så många som möjligt chansen att vidareutbilda sig till speciallärare tredubblar regeringen nu satsningen på speciallärarutbildningen inom Lärarlyftet II och tillför ytterligare 65 miljoner kronor. Regeringens målsättning är att alla behöriga sökande ska kunna ges plats inom speciallärarutbildningen inom Lärarlyftet II. För att öka tillgången till speciallärare och specialpedagoger på Sveriges skolor har regeringen även beslutat om ett nytt statsbidrag för att skolor ska kunna anställa fler speciallärare och specialpedagoger. Statsbidraget ger även möjlighet att erbjuda fortbildningsinsatser för dessa grupper. Statsbidraget omfattar 258 miljoner kronor årligen vilket ungefär motsvarar ersättning för anställning eller fortbildning av ca 800 speciallärare. Statsbidraget träder ikraft den 1 juni 2016.

[Läs mer på regeringens hemsida](#)

Regler om tilläggsbelopp förtydligas

Riksdagen har nu beslutat om ändringar i skollagen i enlighet med regeringens förslag i propositionen Tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever och regeringen har beslutat om de aviserade förändringarna i skolförordningen och gymnasieförordningen. Syftet är att förtydliga bestämmelserna och säkerställa att enskilda förskole- och skolhuvudmän får de resurser som behövs för att tillgodose varje barns och elevs behov av särskilt stöd.

Ändringarna i skollagen förtydligar att det tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever som ges till enskilda huvudmän för förskolor och skolor ska vara individuellt bestämt utifrån barnets eller elevens behov. Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2016.

Skolkommissionen om delbetänkande

13 maj Utbildningsdepartementet

Skolkommissionen har i uppdrag att lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. Kommissionens delbetänkande innehåller bland annat förslag till nationella målsättningar och en långsiktig plan med utvecklingsområden. Planen lägger grunden för kommissionens konkreta förslag, som presenteras i januari 2017.

- Ska den svenska skolan förbättras så är det lärare, rektorer och elever som måste göra jobbet. Det är min övertygelse att de förslag vi nu presenterar kommer att ge bättre förutsättningar för en stärkt tillit och ett uthålligt kvalitetsarbete med undervisningen i fokus, säger Skolkommissionens ordförande Anna Ekström.

Nationella målsättningar

Skolkommissionen lägger nu, för de närmaste tio åren, fram några få konkreta målsättningar för förbättrade kunskapsresultat, högre kvalitet i undervisningen och stärkt likvärdighet i skolan. De nationella målsättningarna blir en inspirationskälla för alla goda krafter som behövs för en positiv utveckling. När de följs upp kommer de också att visa om vi är på rätt väg och om vi behöver göra mer. Nationella målsättningar finns i många framgångsrika skolsystem, men har hittills saknats i Sverige.

Viktiga delar i Skolkommissionens handlingsplan

Det finns inte ett förslag som kan vända den negativa resultatutvecklingen i svensk skola, men flera förslag kan sammantaget leda till den förbättring vi har sett i andra länder. Nedan presenteras några av de viktiga delarna i delbetänkandet.

Statlig styrning av skolans finansiering

Skolkommissionen förordar en starkare statlig styrning av skolans finansiering för att uppnå kvalitet och likvärdighet. Kommissionen arbetar inför slutbetänkandet med två alternativa modeller; dels en nationellt bestämd resursfördelningsmodell som utifrån elevsammansättningen anger en lägsta nivå för varje kommuns resurstilldelning för undervisning och elevhälsa, dels ett nytt sektorsbidrag för skolan.

Modellerna innebär också att elevernas socioekonomiska bakgrund får större betydelse för kommunernas ersättning till de fristående skolorna.

Starkare statligt stöd och mer samarbete

Kommissionen anser att staten måste bli mycket mer aktiv i sitt stöd och även underlätta och stimulera samarbete mellan skolhuvudmän och skolor. Detta statliga stöd bör ske på regional nivå och i nära samverkan med lärosätena inom regionen. Viktiga områden är stöd till systematiskt kvalitetsarbete, regional kompetensförsörjning, stöd till skolutveckling samt erfarenhetsutbyte. Detta kommer också att stärka överblicken över regionens samlade skolväsende och skapa bättre planeringsförutsättningar, inte minst när det gäller gymnasieskolans roll att möta yrkeslivets lokala och regionala behov.

Kraftfulla insatser för kompetensförsörjning

Kommissionen förordar inrättandet av professionsprogram för lärare och rektorer. Inom ramen för programmet bör det etableras ett antal kvalifikationsnivåer som utgör tydliga utvecklingssteg och karriärmöjligheter för lärare. För att nyexaminerade lärare ska kunna utveckla sin yrkesskicklighet krävs att de får ett systematiskt stöd i början av sin yrkesverksamhet av kvalificerade erfarna lärare. För att lärare ska stanna kvar i yrket och fortsätta att utvecklas krävs ett systematiskt stöd till kompetensutveckling och fortbildning under hela yrkeslivet. Lärar- och skolledaryrket måste stärkas, och attraktionskraften måste öka.

Stärkt likvärdighet

Kommissionen anser att åtgärder bör vidtas för att bryta skolegregationen och förena skolvalssystemet med stärkt likvärdighet. Regelverket för placering vid skolenhet bör ses över. Kommissionen överväger även förslag om ett obligatoriskt skolval som kombineras med relevant och allsidig information till elever och vårdnadshavare. Kommissionen överväger också en bestämmelse om att huvudmannen och rektorn ska verka för att skolenheter och klasser har en så bred social sammansättning av elever som möjligt. Kommissionen ansluter sig till Friskolekommitténs bedömning att friskolorna och valfriheten har kommit för att stanna.

Skolan behöver samling

Skolan är en nationell angelägenhet med stor betydelse för individ, samhälle, tillväxt och välfärd. Att vända den negativa resultatutvecklingen i skolan kommer att kräva långsiktighet, konsekvens och uthållighet i statens och skolhuvudmännens agerande. Länder med framgångsrika skolor visar på betydelsen av bred uppslutning och samling för skolan. Hela samhället behöver involveras så att grunden kan läggas för en stärkt tillit till skolan och för ett brett stöd till det förbättringsarbete som är nödvändigt.

MYNDIGHETER

Kunskapskrav och obligatoriska bedömningsstöd i årskurs 1

Från 1 juli 2016 blir det obligatoriskt för huvudmän i grundskolan att använda Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling och matematik i årskurs 1. Viss revidering av de nuvarande bedömningsstöden sker under våren 2016. Från 1 juli gäller också ett nytt kunskapskrav i läsförståelse i årskurs 1 i grundskolan.

Betygssättning Skolverket 2016-05-02

Skolverket utvidgar innebörden av till övervägande del för betygsstegen B och D. Den här utvidgade innebörden gäller redan nu. Läraren tar alltså även hänsyn till hur väl utvecklade de delar är som eleven uppfyllt i överliggande kunskapskrav när läraren bedömer om det kan anses vara till övervägande del uppfyllt eller ej.

Om läraren bedömer att en elev har en särskilt väl utvecklad förmåga i förhållande till någon eller några delar av kunskapskraven kan det fälla avgörandet i bedömningen och läraren kan då komma fram till att elevens kunskaper motsvarar till övervägande del. Den här utvidgade innebörden gäller redan nu och den kommer också att förtydligas i Skolverkets allmänna råd och stödmaterial i höst. Observera att det inte finns något i nuvarande bestämmelser som hindrar att lärare redan tidigare beaktat hur väl utvecklad den del eller de delar i överliggande

kunskapskrav som eleven uppfyllt är när de motiverat betygen B och D. Läs mer om Skolverkets förtydligande (informationsbrev som skickas till skolorna v. 19) (93 kB)

Nationella provets betydelse för betyget Skolverket 2016-05-02

Betyg och provbetyg är olika på flera sätt. Provbetyget baseras på ett enskilt prov eller ett antal delprov som genomförs vid ett enstaka tillfälle. De nationella proven är omfattande, men prövar inte alla delar av kunskapskraven. Betyget däremot bygger på många bedömningar som gjorts vid olika tillfällen och på många olika sätt. Läs mer om hur provresultaten kan stödja dig i betygssättningen

Nyanlända elever Skolverket 2016-05-02

Många lärare i grundskolan upplever att det är problematiskt att sätta betyg när en elev som är nyanländ till Sverige till exempel börjar skolan sent på terminen. En del lärare tycker det känns orättvist att ge nyanlända elever ett F i betyg och vill hellre sätta ett streck. Det är viktigt att hålla isär det som gäller enligt bestämmelserna och det man som undervisande lärare kan känna inför att inte kunna synliggöra framsteg med betyg.

Enligt skolförfattningarna ska streck användas i de fall betyg inte kan sättas på grund av att det saknas underlag för bedömning på grund av en elevs frånvaro. En streckmarkering signalerar att eleven inte har deltagit i undervisningen och är även en indikator på hur skolan lyckas i sin uppgift att främja elevers närvaro. En nyanländ elev som kommer till skolan sent under terminen, men som sedan deltar i undervisningen, kan inte anses ha varit frånvarande från skolan. Läraren kan därför inte sätta ett streck i det fallet.

Läs mer om betygssättning av nyanlända elevers kunskaper

Elever med funktionsnedsättning Skolverket 2016-05-02

I skollagen finns en bestämmelse som säger att lärare har möjlighet att bortse från enstaka delar av kunskapskraven vid betygssättningen om det finns särskilda skäl för detta. Med särskilda skäl menas att eleven har en funktionsnedsättning eller andra liknande personliga förhållanden som inte är av tillfällig natur och som hindrar eleven från att nå ett visst kunskapskrav. Den här bestämmelsen brukar kallas undantagsbestämmelsen.

Läs mer om undantagsbestämmelsen

Lärarlegitimation – ett krav för att få sätta betyg Skolverket 2016-05-02

En lärare som saknar lärarlegitimation får inte sätta betyg självständigt utan ska göra det tillsammans med en legitimerad lärare. Båda lärarna ska då signera i betygskatalogen. Om de två lärarna som ska sätta betyg tillsammans inte kan enas om betyget har den legitimerade läraren företräde och sätter betyg, under förutsättning att den legitimerade läraren har behörighet att undervisa i det aktuella ämnet. Om den legitimerade läraren inte har ämnesbehörighet sätter rektorn betyg.

Läs mer om lärarlegitimation och betygssättning

Så kan betygssystemet förbättras Skolverket 2016-05-02

De flesta lärare är positiva till att det införts fler betygssteg men majoriteten anser att kunskapskraven är otydliga. Skolverkets utvärdering visar också att många lärare upplever problem med tröskeleffekter - att elever inte kan få ett högre betyg för att de inte uppfyllt enstaka delar av ett kunskapskrav.

- Många lärare tycker att betygssystemet slår hårt mot vissa elever och elever upplever att deras betyg avgörs av enstaka svaga prestationer. Därför presenterar vi flera förslag till förbättringar. En av åtgärderna kan börja användas redan nu i vårens betygssättning, säger Karin Hector Stahre, enhetschef på Skolverket.

Utvärdering visar på problem

Den nya betygsskalan med A-F och kunskapskrav för betygsstegen A, C och E infördes 2011 som en del i regeringens reform med nya läroplaner och kursplaner. Syftet var att skapa tydlighet och precisera mål och krav för att öka likvärdigheten och förbättra elevernas kunskaper. Skolverkets utvärdering av betygsskalan och kunskapskraven bygger på enkäter och intervjuer med lärare och elever i årskurs 7-9 i grundskolan och gymnasieskolan samt analyser av statistik.

- En majoritet av lärarna är positiva till att fler betygssteg har införts eftersom de anser att det möjliggör en mer rättvis betygssättning.
- Nio av tio lärare anser att de lyckas sätta rättvisa betyg och åtta av tio elever upplever att de får rättvisa betyg. Samtidigt anser en majoritet av lärarna att det finns problem med tröskeleffekter. Det upplevs exempelvis som orättvist att ge betyg D till en elev som uppnått alla delar av kunskapskravet för A utom en del där eleven presterat på E-nivå.
- Mindre än hälften av lärarna upplever att kunskapskraven är tydliga. Den största svårigheten ligger i att konkretisera och tolka de värdeord som skiljer de olika betygsstegen åt. Färre elever upplever att det är tydligt vad som krävs för olika betygssteg än tidigare.
- Likvärdig betygssättning betyder att elevers kunskaper bedöms på samma sätt oavsett vilken klass eller skola eleven går i. Mer än hälften av lärarna anser att det finns problem med att uppnå en likvärdig betygssättning i den egna skolan. Ännu fler lärare anser att det är svårt att uppnå en likvärdig betygssättning inom kommunen och nationellt. Analyser av statistik visar att likvärdigheten i betygssättningen inte har förbättrats.

Åtgärder för bättre betygssättning

I uppdraget från regeringen ingår också att komma med förslag till förändringar i betygssystemet. Några av förslagen handlar om sådant som kan förändras på sikt eller behöver utredas mer. Skolverket presenterar också en förändring som kan användas av lärare direkt.

- **Utvidga innebörden av ” till övervägande del” för betygsstegen B och D.** Betygsstegen B och D har inga egna kunskapskrav. För att få B eller D ska eleven ha uppnått alla delar i kunskapskravet för det underliggande betygssteget och ”*till övervägande del*” för det närmast överliggande betygssteget. Det har sedan tidigare inneburit att en elev som uppfyller hela kunskapskravet för C och merparten av

kunskapskravet för A, får B i betyg. Skolverket utvidgar nu betydelsen av ”till övervägande del”. Det innebär exempelvis att även en elev som inte uppfyller merparten av kunskapskravet för A, men istället har vissa särskilt välutvecklade kunskaper, också ska kunna få B i betyg. Detta ger lärarna ett större utrymme att sätta D istället för E och B istället för C, och tröskeleffekterna minskar. Den utvidgade innebörden av "till övervägande del" kan tillämpas omedelbart och den kommer också att förtydligas i Skolverkets allmänna råd och stödmaterial.

- **Motverka konsekvenser av mycket ojämna kunskapsprofiler.** Elever som uppnår A-nivå i alla delar av ett kunskapskrav utom ett där eleven inte når mer än E-nivå kan idag inte få högre betyg än D. Skolverket föreslår att reglerna ändras så att lärare i dessa fall ges möjlighet att även sätta C eller B. Även detta är ett sätt att motverka tröskeleffekter. Hur en sådan regeländring skulle se ut behöver först utredas för att avgöra vilka konsekvenser det får, bland annat för urval till högre utbildning. Förslaget kräver beslut från regeringen.
- **Ändra i kunskapskraven.** I en del ämnen finns mycket snäva och detaljerade formuleringar i kunskapskraven. Detaljer i kraven försämrar lärarnas möjligheter att vid flera tillfällen pröva elevernas kunskaper mot alla delar av ett ämnes kunskapskrav. Istället ökar riskerna att enstaka sämre prestationer får oproportionerligt stor betydelse för elevernas betyg. Mer övergripande beskrivningar motverkar tröskeleffekter och ger ett bättre stöd för en allsidig bedömning och betygssättning. Åtgärden skulle samtidigt leda till att kunskapskraven blir mindre omfattande och får ett rakare och enklare språk. I samband med denna justering ser Skolverket också över vilka kunskapsuttryck och värdeord som används. Dessa förändringar kan Skolverket besluta om för grundskolan men det kräver regeringsbeslut för de ämnen som alla elever i gymnasieskolan ska läsa.
- **Utred fler steg för underkänt och riktmärken istället för kunskapskrav.** I arbetet med att ta fram förslag har Skolverket tittat på betygssystem internationellt. I Sverige är gränsen mellan godkänt och icke godkänt skarp. I några länder finns flera betygssteg för underkänt. Det syftar främst till att motivera elever att komma närmare den godkända gränsen. I några andra länder används riktmärken istället för kunskapskrav för olika betygssteg. Ett kunskapskrav anger en lägsta gräns för att få ett betyg. Ett riktmärke anger de typiska kunskaperna hos en elev med ett visst betyg. Det skulle öppna upp för en mer kompensatorisk bedömning av elevens kunskaper. Dessa två förändringar - fler steg för underkänt och riktmärken - är stora och genomgripande förändringar vars konsekvenser behöver utredas ordentligt innan man eventuellt går vidare med förändringar.

- Flertalet av de åtgärder vi presenterar kan göras inom ramen för det nuvarande betygssystemet. Andra förslag innebär större förändringar. Vi lämnar nu över våra förslag till regeringen som får avgöra hur de vill gå vidare, säger Karin Hector Stahre.

Kunskapsbedömning - inom särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan Skolverket

I alla skolformer ska elevernas kunskaper bedömas i relation till kunskapskraven. I utbildning för vuxna på grundläggande nivå som motsvarar träningskolan behöver bedömning också göras utifrån elevens förutsättningar. Hur kan lärare konstruera bedömningsuppgifter för att tillgodose elevernas skilda kognitiva förutsättningar men ändå utmana varje elev så att ett lärande sker? Ambitionen med det här materialet är att stödja lärare att göra just detta.

Relationen mellan provbetyg och betyg Skolverket 2016-05-02

När en elev har genomfört ett nationellt prov får hon eller han ett provbetyg. Provbetyget ger information om elevens samlade kunskapsnivå i förhållande till det som provet prövat. De kunskaper eleven visat genom det nationella provet är en del av det underlag som lärare beaktar när de sätter betyg. På skolverkets hemsida kan du läsa mera och även se en film.

Orosanmälan Skolverket 2016-05-02

Lärare och annan personal inom skolan kan känna tvekan inför att göra en orosanmälan till socialtjänsten trots att det kan finnas en oro för att ett barn eller en elev far illa. Varför är det så, och vad leder egentligen en anmälan till? Som ett stöd i resonemangen runt detta har vi tagit fram denna film och ett antal diskussionsfrågor som rör orosanmälan.

Bakgrund

Frågor om anmälningsplikt och barn som riskerar att fara illa väcker många frågor och känslor. Det blev inte minst tydligt när personal från skola och socialtjänst träffades tillsammans på Skolverket vid flera seminarier för att samtala om anmälningsplikt. Diskussionerna blev mycket intressanta och uppriktiga – skolpersonalen vet oftast att man ska anmäla, men det kan ändå finnas en tvekan om att man gör rätt och en oro över vad en anmälan leder till. En fråga som diskuterades mer än någon annan var behovet av samverkan och förståelse mellan skola och socialtjänst som en framgångsfaktor.

Anmälningsplikt – väcker frågor och känslor

Samtalen blev också utgångspunkt för den film som vi tagit fram om anmälningsplikt. Syftet med filmen är att ge inspiration till samtal på skolan, och mellan skola och socialtjänst. Det finns inga enkla och självklara lösningar, men det finns saker att göra som kan stötta skolans personal vid frågor om anmälningsplikt. Det handlar dels om strukturer, men också om konkreta handlingar när det finns oro kring ett barn eller en elev. I filmen medverkar olika verksamhetsföreträdare som delar sina tankar om anmälningsplikt. Forskare berättar om vad forskning om anmälningsplikt visar. Det finns också olika exempel på hur skolor och huvudmän hittat former för samverkan mellan skola och socialtjänst.

Till filmen finns frågor som ett stöd för diskussioner på skolan, eller i samtal mellan skola och socialtjänst. Det går att se filmen i sin helhet och det går också att plocka ut delar av filmen och frågor utifrån vad som passar för den egna verksamheten. Det finns också några fallbeskrivningar som kan sätta fingret på frågor som kan vara svåra när det gäller anmälningsplikt, och som kan vara till nytta att diskutera tillsammans på skolan/verksamheten. Hur skulle du egentligen ha gjort? På skolverkets hemsida kan du läsa mera och även se en film.

Skolledarnas ansvar och pedagogiska insikt varierar

Skolverket 2016-05-19

Rektorer har i genomsnitt elva års erfarenhet från läraryrket. Men en relativt stor andel rektorer kan betraktas som mindre erfarna i rektorsrollen. Det är hög omsättning på rektorer såväl på skolorna som i yrket. Det visar fakta från fördjupningskapitlet om rektorer och förskolechefer i vår rapport Beskrivande data 2015.

Fördjupningskapitlet belyser denna gång rektorer och förskolechefers olika förutsättningar både när det gäller omfattningen av deras ansvar men också beroende på deras utbildnings- och yrkesbakgrund. Rektorer och förskolechefer med offentlig huvudman ansvarar för fler skolenheter, fler elever och barn och fler lärare än sina kollegor med enskild huvudman. Spännvidden är stor.

I grundskolan ansvarar en rektor som mest för drygt 1 600 elever och nästan 120 lärare. I gymnasieskolan är motsvarande siffror 2 300 elever och drygt 170 lärare. Båda exemplen gäller rektorer med offentlig huvudman. Genomsnittssiffran är dock betydligt lägre och varierar mellan skolformerna mellan 28 och drygt 260 elever eller barn, och mellan 4 och nästan 30 lärare eller anställda. [Läs mer](#)

Fortbildning om nyanländas lärande

Skolverket 2016-05-13

Lärares och annan personals kompetens är viktig för att stärka nyanlända elevers möjligheter att nå målen i skolan.

Utbildningar och kurser

[Webbkurs Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper](#)

Utbildningar och kurser hösten 2016

[Undervisa nyanlända elever - för modersmålslärare, studiehandledare och lärare i alla ämnen](#)
[Nyanländas lärande - mottagande, inkludering och skolframgång](#)

Under våren kommer information om fortbildningsmöjligheter inom flera områden, som rör nyanlända elevers lärande, till exempel:

- språkintröduktion på gymnasiet,
- sent anlända elever med kort skolbakgrund samt
- elevhälsa och nyanlända elevers lärande.

Föräldrar på 785 förskolor får ge sin bild av verksamheten

Skolinspektionen 9 maj 2016

Nu ber Skolinspektionen föräldrar svara på en enkät om sitt barns förskola. Enkäten delas ut på 785 förskolor i 48 kommuner. Föräldrarna får svara på frågor om hur områden som trygghet, omsorg, utveckling och lärande fungerar på förskolan.

Enkäten görs i kommuner som Skolinspektionen planerar att besöka hösten 2016. Vid besöken granskar inspektörerna vilka förutsättningar kommunen ger sina förskolor, så att de i sin tur kan ge alla barn en god pedagogisk verksamhet och god omsorg i en trygg miljö. Granskningen görs utifrån de regler som gäller för förskolan, till exempel skollagen och läroplanen. Föräldrarnas svar är ett av flera viktiga underlag, som inspektörerna använder när de bedömer kommunerna. [Läs mer här:](#)

Stort intresse för bidrag till mindre grupper i förskolan

Skolverket 2016-05-17

563 kommuner och fristående förskolor får totalt 950 miljoner för att minska barngruppernas storlek i förskolan. Det innebär att barn i totalt 2800 förskolor till hösten kommer att kunna gå i mindre barngrupper till följd av bidraget från Skolverket.

– Mindre grupper är viktigt, i synnerhet för de yngsta barnen. Det är glädjande att så många vill minska gruppernas storlek. Intresset för bidraget har varit stort den här gången. Kommuner och fristående förskolor har ansökt om mer pengar än vi har att fördela, säger Johanna Freed, enhetschef på Skolverket.

Ökat intresse

Kommuner och fristående förskolor har sökt för totalt 1,2 miljarder kronor. Skolverket fördelar 950 miljoner till 242 kommuner och 321 fristående förskolor. Det var dubbelt så många sökande jämfört med förra året och man har sökt tre gånger så mycket pengar jämfört med förra året då bidraget var nytt.

Förskolor med störst grupper prioriteras

Bidraget ska enligt de sökande användas till att utöka antalet barngrupper, minska antalet inskrivna barn eller börja använda nya lokaler. Vid fördelningen av bidraget prioriteras de förskolor som har störst barngrupper. Barn i totalt 2 800 förskolor kommer till hösten kunna gå i mindre barngrupper än de skulle ha gjort om förskolan inte fått bidrag. [Läs mer](#)

Fortbildning för studie- och yrkesvägledare

Din kompetens är avgörande för att alla elever ska ha möjlighet att göra medvetna val när det gäller utbildning och yrke. Utveckla din kompetens med våra kurser.

[Migration, nyanlända och vägledning: anmälan senast 20 maj](#) [Studie- och yrkesvägledning för nyanlända: anmälan senast 20 maj](#) [Studie- och yrkesvägledning i en ny tid: anmälan senast 20 maj](#) [Att vägleda nyanlända vuxna: anmälan senast 20 maj](#) [Normkritisk pedagogik för vägledning: anmälan senast 20 maj](#)

[Motverka rasism och främlingsfientlighet i förskolan och skolan: senast 16 maj](#)

[Skola-Arbeta i undervisningen - för regioner och län](#)

syv@skolverket.se

ÖVRIGT

Skolledare okunniga om anmälningsplikt

Från **Chef & Ledarskap** 2016-05-24 10:16

Rektorer har struntat i att anmäla uppgifter om att elever känt sig kränkta minst 288 gånger sedan januari 2015. **Rektorer har struntat** i att anmäla uppgifter om att elever känt sig kränkta minst 288 gånger sedan januari 2015.

Hot, knuffar och slag. Nedsättande tillmälen och utfrysning. Från andra elever eller skolpersonal. Om detta vittnar de drygt 1500 anmälningar som kom in till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet, BEO, förra året. [Läs mer](#)

Kartläggningsstödet, se vad eleven kan – så här går det till Lärarnas tidning 2016-05-12

I ett rum på fjärde våningen i mottagningsskolan Mosaik i Malmö sitter Sharafudin Samadi, SO-läraren Lisa Lundkvist och tolken Akmal Sati. Tillsammans ska de ta reda på vad Sharafudin kan i historia, alltså steg 3 i kartläggningen av nyanländas ämneskunskaper.

Lisa Lundkvist lägger en inplastad bild av en linje med flera korta streck på framför honom. Vad är det? Kanske något man mäter med, något matematiskt, svarar han på dari genom tolken. Ja, matematiskt kan man ha en tallinje eller en linjal. Man kan också använda den när man pratar om historia, säger Lisa Lundkvist.

Hon förklarar hur tidslinjen visar historisk förändring genom att peka ut händelser i sitt eget liv på linjen. Sedan ber hon Sharafudin att göra detsamma.

När hon ställer frågorna följer Lisa Lundkvist Skolverkets preliminära kartläggningsmaterial för historia. Det är konkret och systematiskt uppbyggt och utgår mycket från bilder.

Nästa moment handlar om migration. Både Sharafudin och Lisa har flyttat till Malmö. Vilka orsaker kan finnas till att man flyttar? Jag tror att man kanske har olika problem och inte vill stanna i sitt land, svarar han.

Lisa Lundkvist fiskar efter fler skäl. Hon drar paralleller med Sverige för hundra år sedan, när många svenskar flyttade till USA. Då var det mest unga som flyttade — precis som i dag. De pratar om varför det kan vara så.

Dags för nästa avsnitt i kartläggningen. Lisa Lundkvist frågar Sharafudin Samadi om han varit på landsbygden någon gång. Det har han, han är uppvuxen i en by. Hon visar tre bilder — en människa som plöjer med en handplog, oxar framför en plog och en traktor som plöjer. Sharafudin pekar på plogen med oxarna. En sådan hade vi också.

Att placera bilderna i effektivitetsordning är inte svårt — helst använder man traktor, näst helst oxar. Fortast trött blir man med en handplog.

Med hjälp av kartläggningsstödet betar Lisa Lundkvist av uppgift efter uppgift. Hon frågar efter vad Sharafudin tror och tycker, inte vad som är rätt och fel. Hon fyller i vilka frågor han kan svara på och var det tar stopp.

Alla frågor börjar på årskurs 1—3-nivå, i det elevnära. Sedan går hon över till 4—6-nivån och 7—9-nivån. Svaren för hon sedan in i en sammanfattning, som ger en profil över hans historiekunskaper.

Lisa Lundkvist kan se att Sharafudin Samadi har historiekunskaper som han kanske inte själv var medveten om. Han kände till pyramiderna, kinesiska muren och dinosaurier. Han visade även att han har förmågan att reflektera över hur man levde på stenåldern. Lite svårare var det med sambanden mellan då och nu och att hoppa i tiden. Det är ett utvecklingsområde att ha med sig i planeringen.

Lisa Lundkvist fokuserar på vad eleverna faktiskt har med sig och inte på bristerna. Det finns alltid något att bygga från, menar hon. Eleven är inte ett blankt papper.

Genom kartläggningen vinner Lisa Lundkvist tid för eleven. Hon får veta exakt var han befinner sig och var hon kan börja undervisa. För det är bråttom. På kort tid ska de nykomna eleverna ta igen vad de andra eleverna redan läst och kan.

Att själv kartlägga sina elever spar tid och underlättar därmed undervisningen, anser Lisa Lundkvist. Hon rekommenderar starkt andra SO-lärare att pröva att kartlägga sina elever själva — det är faktiskt inte så svårt.

Nyanlända kartläggs

Sedan den 15 april är det obligatoriskt att använda Skolverkets kartläggningsmaterial steg 1 och 2 för alla nyanlända elever i grundskolan och motsvarande skolformer.

- Steg 1 handlar om elevens språk och erfarenheter.
- Steg 2 handlar om användning av skriftspråk och förmåga att använda matematiskt tänkande.
- Resultatet av kartläggningen, tillsammans med elevens ålder och personliga förhållanden, är grund för rektorns beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp.
- Steg 3 handlar om elevens kunskaper i grundskolans 15 ämnen och är inte obligatoriskt.

Lärarna välkomnar de nya Lärarnas tidning 2016-05-11

En klar majoritet av lärarna ser positivt på att ta emot nyanlända, visar en ny undersökning.

”Det ligger i vårt uppdrag att acceptera alla som de är. Så jag anpassar undervisningen till en elev som inte pratar svenska, precis som jag gör det till en elev som har dyslexi eller adhd”, säger Sofia Bengtsson på Veingeskolan i Laholm. Sju av tio lärare är »mycket positiva« eller »ganska positiva« till att ha nyanlända elever i sin grupp/klass. Det visar en opinionsundersökning som Novus har gjort på uppdrag av Lärarförbundet, bland medlemmar som är grundskollärare eller gymnasielärare.

Sofia Bengtsson, so-lärare, och Cecilia Jardelid, ma/no-lärare på Veingeskolan i Laholm, gläds över resultatet. De har själva tagit emot allt fler nyanlända i sina klasser de senaste åren. — Jag lär mig jättemycket och det finns så många fördelar med att ha dem i gruppen. De kan dela med sig av andra erfarenheter. När jag undervisar om islam har jag muslimer i klassen som kan berätta. Det blir mer verklighetsförankring i undervisningen, säger Sofia Bengtsson.

Novus undersökning visar även att lärare som redan tagit emot nyanlända är mer positiva till att ta emot fler, än de som inte gjort det ännu. Cecilia Jardelid förstår varför. — Vi var alla nervösa när vår första nyanlända elev skulle komma. Så kommer världens mysigaste kille. Det gick hur bra som helst, säger hon.

Veingeskolan tog emot 40 nyanlända förra året. Eleverna lämnar sina klasser ibland för undervisning i svenska, i övrigt sker all undervisning integrerat med hjälp av studiehandledare på olika språk. Det positiva överväger när det handlar om att ta emot nyanlända i sin klass, men det finns förstås även utmaningar, enligt Sofia Bengtsson och Cecilia Jardelid.

Det kan handla om att eleverna och deras föräldrar har en annan syn på kunskap eller att det är krångligare att kommunicera med föräldrar — eller om det handlar om en god man eller ett HVB-hem. Det finns också en social utmaning, integrationen i klassen försvåras av att det är fler nyanlända som pratar samma språk. Dessutom mår de som kommer ofta dåligt.— De kan ha sett släktingar dö och vet kanske inte var deras föräldrar är, säger Sofia Bengtsson. För att klara detta behövs goda förutsättningar och stöd. — Vi har en bra rektor och bra kolleger som backar upp, säger Sofia Bengtsson.

Hon har också gått en kurs vid Göteborgs universitet på temat undervisa nyanlända. Där föddes idén att dela med sig av erfarenheter och material till kolleger i landet. Hon och Cecilia Jardelid byggde en hemsida och startade en facebookgrupp, ett forum för både tips och diskussioner. Facebooksidan »Undervisa nyanlända« växer för varje dag och har över 2 300 medlemmar. — I början när man tar emot nya kan man känna sig förvirrad och rätt ensam. Då underlättar det mycket att få tips och idéer från andra, säger Sofia Bengtsson

Likvärdighet och betyg i vetandets värld Sveriges Radio 2016-05-18

Med anledning av skolkommissionens delbetänkande vill jag rekommendera två radioprogram på 20 minuter var. Programmen är Vetandets värld i P1 från den 18/5 och 19/5 och är mycket lyssningsvärda. I programmen presenteras aktuell forskning. 18/5 Social bakgrund sorterar elever och 19/5 Ger skolan alla elever samma chans? De finns i SR play.

Kommunala resursskolor fick nej i kammarrätt

Från Lärarnas tidning 2016-05-18 11:16

En kommun får inte samla elever med särskilt stora stödbehov i egna resursskolor, enligt en dom i kammarrätten. Men den aktuella kommunen, Linköping, kan komma att överklaga till högsta instans.

– Spontant, med tanke på att det var en oenig dom, så vore det inte ett felaktigt beslut, säger barn- och ungdomschef Lars Rejdnell.

Linköping har valt att placera ett 50-tal elever som behöver väldigt mycket stöd i en skolenhet med en egen rektor. Men Skolinspektionen såg en risk för att eleverna skulle förbli där, och krävde att var och en skulle skrivas in på en vanlig skola. Där kan de få undervisning i särskilda grupper.

– Skollagen talar om elevers bästa, och i resursskolan kan vi ge bättre stöd till elever med stora bekymmer. Vi har en genomströmningshastighet på i genomsnitt 18 månader för eleverna, säger Lars Rejdnell.

Linköping överklagade därför beslutet, och pekade på att fristående huvudmän uttryckligen tillåts ha särskilda resursskolor. Samma villkor borde då gälla för kommuner. Men kammarrätten i Stockholm kommer fram till att friskolorna på den här punkten omfattas av en undantagsregel. Men kammarrätten var inte enig. En av domarna skriver att lagen bör tolkas så att samma villkor gäller för alla huvudmän.

Lärare som misshandlat rektor med yxa fick legitimationen indragen

Lärarnas ansvarsnämnd beslutade att återkalla en lärares lärarlegitimation. Läraren hade enligt lagakraftvunnen dom gjort sig skyldig till försök till mord, grov vårdslöshet i trafik, grovt rattfylleri och vållande till kroppsskada, grovt brott. Brottslighetens art och omständigheterna i övrigt var skäl nog att ifrågasätta lärarens lämplighet och det fanns således skäl att återkalla lärarens legitimation. Lärarens anförande om tillfällig psykisk ohälsa föranledde ingen annan bedömning. Lärarnas ansvarsnämnd 2016-05-04, dnr 2015:1591

Information och erbjudande av förskoleplats får inte enbart ske på svenska

En kommun förelades att åtgärda en brist avseende samlade ansvarstagandet för utbildningen inom skolformen förskola. Vårdnadshavare till barn i förskoleålder fick enbart information och erbjudande om plats i förskola på svenska, trots att det fanns områden med upp emot 80 procent nyanlända barn i förskoleålder. Detta försvårade kommunikationen med vårdnadshavarna och innebar att kommunen inte levde upp till författningarnas krav. Skolinspektionen 2016-05-11, dnr 43-2015:9048

En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4

Hösten 2017 kommer 100 skolor införa betyg från årskurs fyra. Det är budskapet i [ett nytt lagändringsförslag](#) som regeringen skickade ut till remissinstanserna under tisdagen. I remissen står att det bara är skolor där rektorer och lärare faktiskt vill delta i försöket som får ansöka om att vara med. Dessutom måste eleverna och föräldrarna ha haft möjlighet att yttra sig. Förutom det så begränsas urvalet av att endast huvudmän med minst fyra skolenheter får delta, och huvudmännen får bara ha betyg i högst en fjärdedel av sina enheter. Att ett begränsat antal skolor på eget intresse och frivilligt i ett forskningsprojekt får prova och se vilka effekterna blir. Det kan jag tycka blir intressant att följa, säger utbildningsminister Gustaf Fridolin.

[Läs mer på Sveriges Radios hemsida](#)

Kläder av träd?

Vi har länge valt ekologiskt när det gäller mat. Nu är det dags för ekologiska kläder. Textilindustrin behöver tänka om ur ett hållbarhetsperspektiv. Din nästa tröja kan komma ur cellulosan från träd. Att odla bomull kräver stora mängder vatten, särskilt ekologisk bomull. Till en t-shirt går det åt ungefär 3 000 liter. Det är inte hållbart framöver eftersom det kommer att behövas mer mark för matproduktion när jordens befolkning och välstånd växer. Därför arbetar forskare med att utveckla nya material för klädindustrin. Ett sätt att lösa problemet är att använda andra råvarubaser för klädtillverkning, till exempel cellulosa som kommer från träd. Viskos är ett sådant exempel, som funnits sedan 1800-talet. Men nu kommer fler cellulosabaserade textilier som framställs med förbättrade processer, exempelvis lyocell och tencel – och andra varianter för bland annat sängkläder. Det sker en stor omställning när det gäller användning av cellulosa vid tillverkning av textil, och Sverige är en stor spelare säger Nils-Krister Persson, docent och biträdande professor vid Smart Textiles Technolog [Läs mer](#)

KARLSTADS KOMMUN

Karlstads kommun, barn- och ungdomsförvaltningen, 651 84 Karlstad
Tel: 054-29 50 00. E-post: barnochungdomsförvaltningen@karlstad.se